

**NOTITIE VRIJWILLIGERSBELEID IN DE
GEMEENTE TERSCHELLING**

Vastgesteld door raad

B. Veld-Wiersma

Burger & Bestuur /
Samenlevingszaken

Januari 2009

VRIJWILLIGERSBELEID IN DE GEMEENTE TERSCHELLING

1. Inleiding.....	3
1.1. Algemeen.....	4
1.2. Vrijwilligerswerk in de Wmo.....	4
1.3. Regionale samenwerking.....	4
2. Maatschappelijke ontwikkelingen.....	4
3. Huidige situatie.....	7
3.1. Algemeen.....	7
3.2. Subsidiebeleid.....	7
3.3. Inzet vanuit gemeentelijke organisatie.....	8
4. Visie op vrijwilligerswerk.....	8
4.1. Inleiding.....	8
4.2. Burger versus verantwoordelijkheid gemeente.....	8
4.3. Extra aandacht voor vrijwilligerswerk?.....	9
4.4. Is vrijwilligerswerk afhankelijk van overheidssteun?.....	9
4.5. Visie Noordwest gemeenten.....	9
5. Beleidsdoelstellingen.....	10
5.1. Doelstellingen 2008-2011.....	10
5.2. Randvoorwaarden.....	10
6. Voorgesteld maatregelen.....	11
6.1. Maatregelen op gemeentelijk niveau.....	11
6.2. Maatregelen regionaal aanbod.....	12
7. Financiële aspecten.....	13
<u>Bijlage</u>	
Bijlage I: definities.....	14

1 INLEIDING

1.1 Algemeen

Meedoen! Dat is het credo van de Wmo. Dit vraagt om actieve burgers, die zich vrijwillig inzetten. Om burgers te verleiden tot participatie is een visie op vrijwillige inzet onontbeerlijk. Vaak wordt vrijwillige inzet binnen de Wmo als instrument gebruikt, bijvoorbeeld als werk dat moet worden verricht, omdat betaalde krachten het niet meer doen. Maar wie meer uitgaat van het belang van de burger zelf om zich in te zetten voor de gemeenschap, maakt meer kans om de 'burger tot participatie te bewegen'. Hierbij is vrijwillige inzet een manier om jezelf te ontplooiën, een opstapje naar werk of maatschappelijke participatie en vooral ook leuk om te doen. Juist het belichten van dit motief verleidt burgers tot vrijwillige inzet.

De 'opbrengst' van vrijwilligerswerk is divers. Vrijwilligerswerk is zowel van waarde voor degene die het verricht (zelfontplooiing, participatie aan maatschappelijk verkeer) als ook voor de samenleving (sociale cohesie, integratie). Ook voor de lokale overheid is vrijwilligerswerk van belang. Vrijwilligers spelen namelijk een grote rol bij het voorzieningenniveau van welzijn en zorg, sport en cultuur.

De gemeente Terschelling heeft de laatste jaren meer aandacht geschonken aan vrijwilligersbeleid. Beleidsmatig krijgt vrijwilligerswerk in belangrijke mate vorm via het jaarprogramma Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). In de toelichting van het jaarprogramma is een aparte beleidsregel voor het vrijwilligerswerk opgenomen. Impliciete aandacht voor vrijwilligerswerk is er ook bij het re-integratiebeleid van de Wet werk en bijstand. Daarnaast wil de gemeente met betrekking tot het accommodatiebeleid voorwaarden voor vrijwilligers scheppen. Ook bij het nog te formuleren sportbeleid zal de rol van de vrijwilliger in beeld worden gebracht en bekeken worden waar de gemeente de vrijwilligers kan ondersteunen.

In deze notitie wordt een nadere uitwerking gemaakt van de rol die de gemeente op het vrijwilligersbeleid kan spelen en wordt een voorstel gedaan om een impuls te geven aan datgene wat altijd zo mooi 'het cement van de samenleving' wordt genoemd. Daarbij dient bedacht te worden dat onze gemeente veel lokale initiatieven kent en de afgelopen jaren al veel ad hoc heeft ondersteund. We zijn van mening dat wat goed gaat, goed moet blijven gaan. Het gaat vooral om de vraag of we als gemeente een rol voor onszelf zien weggelegd of de regie bij het verenigingsleven zelf neer moeten leggen. Enerzijds willen we als gemeente de verantwoording nemen om een regiefunctie te vervullen. Anderzijds zijn we van mening dat de burger zoveel mogelijk zelfredzaam moet zijn. We willen in het gemeentelijke vrijwilligerbeleid trachten een goede balans te vinden tussen die twee uitersten.

Verder dient opgemerkt te worden dat er een groot aantal clubs op Terschelling is, die zich inzetten voor het algemeen belang, maar waar de gemeente geen (subsidie)relatie mee heeft. Als gemeente willen we ook openstaan voor vragen van deze clubs.

1.2 Vrijwilligerswerk in de Wmo

De Wmo spreekt niet van vrijwilligerswerk maar van *vrijwillige inzet*. Vrijwillige inzet staat voor alle manieren waarop burgers onbetaalde activiteiten verrichten voor anderen. Hiermee komt het brede terrein van vrijwilligersbeleid beter tot uitdrukking. Het gaat niet alleen om het vrijwilligerswerk in georganiseerd verband zoals sport en muziekverenigingen, maar ook om kleinschalige, informele en ongeorganiseerde burgerinitiatieven, om maatschappelijke stages en om mantelzorg. De traditionele vrijwilliger die zich jarenlang trouw voor één organisatie inzet is nog wel te vinden op Terschelling, maar verdwijnt steeds meer. Daarvoor komen mensen in de plaats die zich naast hun werk tijdelijk en flexibel willen inzetten.

Vrijwilligers zijn onmisbaar in de civil society. Mensen beleven plezier aan vrijwilligerswerk en aan tal van activiteiten die zonder vrijwilligers niet mogelijk of onbetaalbaar zouden zijn. Vrijwillige inzet past binnen de Wmo doelstelling. Met vrijwillige inzet komt de onderlinge betrokkenheid tot uitdrukking door eerst voor elkaar te willen zorgen voordat een beroep wordt gedaan op steun van de overheid. De rijksoverheid heeft daarom de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan vrijwillige inzet.

In prestatieveld 4 van de Wmo wordt de koppeling gemaakt van vrijwillige inzet met mantelzorg. Daarmee lijkt het alsof het alleen gaat om vrijwilligerswerkbeleid in de zorg. Niets is minder waar. In vrijwel alle prestatievelden, maar zeker in de prestatievelden 1 (bevorderen sociale samenhang en leefbaarheid) en 5 (bevorderen maatschappelijke participatie) zijn het vrijwilligers die deze maatschappelijke voorzieningen dragen. In een tijd van vergrijzing en individualisering zijn sociaal culturele activiteiten in de directe leefomgeving van groot belang. Daar ontstaan de netwerken die nodig zijn voor een civil society. Ook vrijwilligers die zich inzetten in die prestatievelden vallen onder vrijwilligersbeleid, zoals genoemd in prestatieveld 4.

Er is een groeiend tekort aan jonge en nieuwe vrijwilligers, vooral in de zorg en hulpverlening. Het ministerie verwacht van gemeenten een spilfunctie in de ondersteuning van de lokale vrijwillige inzet. Van provincies wordt deskundigheidsbevordering verwacht met hun Centra voor Maatschappelijke Ontwikkeling en Sportservicepunten.

1.3 Regionale samenwerking

In Noordwest Fryslân is gekozen voor een gezamenlijk optrekken van de 8 gemeenten met betrekking tot de Wmo. Die gezamenlijkheid heeft vooral betrekking op de prestatievelden 5 en 6 (het toekennen van individuele voorzieningen). Voor vrijwilligersbeleid en mantelzorgbeleid is afgesproken per gemeente een notitie op te stellen. De individuele gemeenten kunnen zelf kiezen of ze al dan niet gebruik willen maken van overkoepelend, regionaal diensten aanbod.

2 MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN

De Wmo stelt eisen aan de 'civil society'

De verzorgingstaat heeft in de afgelopen decennia op het terrein van zorg en welzijn een aantal taken van burgers overgenomen. Teveel, zo wordt geconcludeerd door de overheid. Burgers moeten meer dan voorheen zich verantwoordelijk stellen voor hun eigen woonomgeving en de mensen die daarin wonen. De nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning doet in dat kader een groot beroep op de inzet van actieve burgers. Uitgangspunt is een actieve burger die een bijdrage levert aan de verantwoordelijke samenleving (de 'civil society').

De beweging terug vraagt een heroverweging van alle partijen. Gemeenten staan voor de uitdaging de verhoudingen overheid-burgers-organisaties opnieuw in te vullen. Geen regelende overheid, maar een stimulerende overheid. Stimulerend o.a. door het bieden van goede faciliteiten, een dienstverlenende houding, vereenvoudiging van wet- en regelgeving, mogelijkheden voor deskundigheidsbevordering, kortdurende ambulante ondersteuning waar nodig. Het gevaar dat hierin de nadruk op zorg komt te liggen ligt op de loer. Het is van belang dat gemeenten oog houden voor de civil society waarin een actieve burger zich op het hele brede veld van burgerschap kan storten. Buurtbewoners zetten zich samen met welzijnswerk, woningcorporaties en de politie in voor de leefbaarheid en veiligheid in hun buurt.

Meer vraag, minder aanbod

Er is een (landelijke) lijn dat burgers een afnemend aantal uren vrijwilligerswerk verrichten. Die lijn zet zich ook voort in 2006 en 2007. Onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) geeft dat aan. Niet zozeer het aantal burgers dat vrijwilligerswerk doet, neemt af, maar het aantal uren dat zij zich inzetten wordt minder. Daarbij komt dat door bezuinigingen en de vervanging van professionals door vrijwilligers, de vraag naar vrijwillige inzet groeit. Een tekort aan vrijwilligers is vooral te vinden op het terrein van de zorg en met name bij die organisaties waar mensen zonder ondersteuning hun werk moeten doen. Een veilige werkomgeving, scholingsmogelijkheden, begeleiding en een goede onkostenvergoeding blijken belangrijke voorwaarden te zijn voor mensen om zich als vrijwilliger in te zetten.

Gemeente als regisseur

De Wmo gaat uit van een regierol voor de gemeente op de beleidsterreinen wonen, welzijn en zorg. De gemeente zal door de Wmo minder uitvoerend zijn, maar meer de regie voeren op de gehele zorgketen vrijwilligerswerk - mantelzorg - professionele zorg. De regietaak van de gemeente is om haar burgers te stimuleren hun verantwoordelijkheid te nemen en hen instrumenten te geven waarmee zij de bovengenoemde verantwoordelijkheden kunnen invullen. Dit zal moeten gebeuren in samenwerking met vrijwilligersorganisaties, professionele organisaties, belangenorganisaties en burgers op lokaal én regionaal niveau.

Vrijwilliger wil meer kortlopende projecten

Burgers willen een bijdrage leveren aan de samenleving, maar die betrokkenheid staat door de toenemende arbeidsparticipatie (meer tweeverdieners) onder druk. Gelet op de vergrijzing c.q. het betaalbaar houden hiervan, neemt die druk op arbeidsparticipatie alleen maar toe. Dit leidt er toe, dat mensen nog wel een bijdrage willen leveren, maar bij voorkeur niet op structurele basis, omdat dit te veel verplichtingen geeft. Wel bestaat een bereidheid tot het doen van in de tijd afgebakende (grotendeels kortdurende) werkzaamheden.

Nieuwe burger

De huidige burger onderscheidt zich van de traditionele vrijwilliger die in het dorpshuis of bij bijvoorbeeld tennisvereniging achter de bar staat. Tegenwoordig zoeken vrijwilligers meer uitdaging en verantwoordelijkheid, willen leerervaringen opdoen en verbinden zich meestal voor een beperkte periode aan een bepaald soort vrijwilligerswerk. Ze verlangen en krijgen goede ondersteuning. Maar hun motivatie beperkt zich niet tot direct persoonlijk voordeel, ze willen ook echt iets doen voor anderen.

Toenemende ondersteuning vanuit sociaal netwerk

Met de Wet maatschappelijk ondersteuning wordt het accent gelegd op de "eigen verantwoordelijkheid" van de burger en op het vergroten van het zelforganiserend vermogen. De burger neemt zoveel mogelijk verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn naaste omgeving. Op het moment dat de burger de behoefte heeft aan ondersteuning om zelfstandig te kunnen (blijven) functioneren, gaat hij op zoek naar deze ondersteuning in zijn sociale netwerk. Met andere woorden: burgers bedenken, meer dan nu het geval is, oplossingen in de sociale omgeving voor problemen die zich voordoen. Actief beleid om vrijwilligers (en mantelzorgers) te ondersteunen stelt burgers in staat om voor zichzelf en anderen te zorgen.

Maatschappelijke stages

Uit onderzoek van onder meer Civic blijkt, dat jongeren naar verhouding minder actief zijn binnen het vrijwilligerswerk dan andere leeftijdsgroepen in Nederland. Om aan de groeiende vraag naar vrijwilligerswerk te kunnen voldoen, subsidieert de overheid projecten waarin jongeren geïnteresseerd worden voor vrijwilligerswerk. De landelijke invoering van een maatschappelijke stage bleek na enkele proefprojecten haalbaar. De gedachte is dat organisaties op korte termijn worden geholpen en op lange termijn op meer vrijwilligers kunnen rekenen. Leerlingen kunnen veel sociale, organisatorische competenties ontwikkelen tijdens de stage. In het schooljaar 2005-2006 konden scholen voor het eerst rekenen op subsidie voor de uitvoering van maatschappelijke stage in het onderwijs. Na een stage van enkele dagdelen (met meerdere contactmomenten) gaan de leerlingen terug naar school om de ervaringen uit te wisselen en deze uit te werken in een verslag.

Ontwikkelingen in de samenleving

Ontwikkelingen in de samenleving, zoals vergrijzing, individualisering, toenemende complexiteit van het vrijwilligerswerk en strengere wet- en regelgeving vormen een bedreiging voor het vrijwilligerswerk.

Lastenverzwaring voor besturen van vrijwilligersorganisaties.

De trend dat burgers zich kortdurender inzetten voor maatschappelijke organisaties betekent een lastenverzwaring voor de bestuursleden die voor de continuïteit moeten zorgen. De toenemende last van wet- en regelgeving (beheer, sociale wetgeving, verantwoording inzake subsidies) drukt flink op de schouders van bestuursleden die een accommodatie beheren. Ook de afnemende subsidiering door de overheid vraagt extra inspanning van bestuursleden om fondsen en sponsors te werven. Daarnaast stellen zowel vrijwilligers als leden/gebruikers steeds hogere eisen aan de organisatie en de activiteiten. Belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren zal zijn hoe deze druk van de schouders van bestuursleden verlicht kan worden. Mogelijkheden daartoe dienen zich aan. Aan de wal zijn daar service diensten die secretariaats-

en administratieve werkzaamheden gaan uitvoeren, of fondsenwerfers die op basis van 'no cure-no pay' hun diensten aanbieden.

Toename vrijwillige steunpunten.

Een belangrijke ontwikkeling in het Friese is de toename van het aantal steunpunten. Dongeradeel, Achtkarspelen en Weststellingwerf hebben in het afgelopen jaar een start gemaakt met een lokaal steunpunt. Overigens is de vrijwilligerscentrale in Harlingen onlangs gesloten. Een nieuwe ontwikkeling is de regionale inzet van deze centrales, die ontstaat door de samenwerking van gemeenten op het terrein van de Wmo.

3 HUIDIGE SITUATIE

3.1 Algemeen

De gemeente Terschelling kent een zeer rijk geschakeerd verenigingsleven, dat grotendeels drijft op de inzet van vrijwilligers. Er zijn geen cijfers bekend en schattingen zijn moeilijk te maken. Denk echter alleen al aan de tientallen vrijwilligers bij de stichting Jeugdwerk Terschelling, bij Terschellings Oerol of in de sport.

De gemeente kent een beperkt geformaliseerd vrijwilligersbeleid. De afgelopen jaren is vaak ad hoc beleid gevoerd, waarbij is ingespeeld op een vraag vanuit de eilander samenleving. In het jaarprogramma Wmo is een beperkt budget voor ondersteuning van vrijwilligerswerk opgenomen. Wel is sprake van zogenaamd inclusief beleid: een activiteit wordt door de gemeente ondersteund, terwijl een deel van de ondersteuning betrekking heeft op vrijwilligers. Denk bijvoorbeeld aan Onder Opper (de vele vrijwilligers voor tafeltje dekje of bij de algemene Hulpdienst). Op enkele specifieke terreinen zoals accommodatiebeleid, welzijn en sport wordt vrijwilligerswerk gepromoot.

Ook kan in dit kader het bijzondere fenomeen van vrijwillige hulp van de historisch gevormde Buren worden genoemd. De vele vrijwilligers hiervan worden o.a. ingezet bij begrafenissen en praten mee over de inrichting van de woonomgeving.

3.2 Subsidiebeleid

Eén van de beleidsvelden in dit verband is het subsidiebeleid. In het jaarprogramma Wmo is de subsidieverdeling voor de verschillende prestatievelden opgenomen. Aldus ondersteunt de gemeente via het jaarprogramma vele eilander instellingen en initiatieven die met vrijwilligerswerk te maken hebben. Bijvoorbeeld de stichting Jeugdwerk Terschelling, Terschellings Oerol, de koepelstichting Onder Opper e.d. Het jaarprogramma wordt voor het tijdvak van één kalenderjaar door het college vastgesteld.

Voor het vrijwilligerswerk is in de toelichting van het jaarprogramma opgenomen dat de gemeente het belang onderkent van een stimulans voor de versterking van de ondersteuning aan vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. De gemeente biedt ondersteuning aan activiteiten die betrekking hebben op:

- deskundigheidsbevordering of professionalisering van vrijwilligersorganisaties en vrijwilligers;
- de werving van nieuwe en voor het werk behouden van vrijwilligers;

Hiervoor is jaarlijks een bedrag van € 4.538 beschikbaar.

Daarnaast is nog incidenteel budget beschikbaar. Te denken valt bijvoorbeeld aan de Breedtesportimpuls.

Ook stel de gemeente accommodaties beschikbaar voor sport- en welzijnsactiviteiten. Eilander clubs behoeven voor het gebruik van de accommodaties geen marktconforme huur te betalen. Aldus ondersteunt de gemeente de op deze terreinen werkzame vrijwilligers indirect.

3.3 Inzet vanuit gemeentelijke organisatie

De gemeente Terschelling ondersteunt op materiele en immateriële wijze verschillende activiteiten en initiatieven. Zo worden voor braderieën of verschillende evenementen (Berenloop, Sint Jan, Terschellings Oerol) wegafzettingen geregeld vanuit de buitendienst. Ook wordt actief ondersteuning verleend, zoals de subsidiering van de vele instellingen die de sociale samenhang en leefbaarheid bevorderen, maar ook meer verborgen activiteiten. De gemeente verzorgt bijvoorbeeld de bijscholing van de verkeerregelaars en neemt de bekostiging van hun overkoepelende verzekering op zich.

Conclusie

- de gemeente kent een rijk geschakeerd verenigingsleven, grotendeels drijvend op de inzet van vrijwilligers;
- vrijwilligers worden veelal ondersteund door de organisatie waarvan zij deel uitmaken;
- de gemeente geeft het vrijwilligersbeleid voor een belangrijk deel vorm via het jaarprogramma Wmo en via het accommodatiebeleid;
- de gemeente kent diverse faciliteiten: deels direct via subsidie, deels indirect. Een voorbeeld van directe subsidie is ondersteuning voor incidentele vaardigheden en kadervorming. De indirecte gemeentelijke bijdragen betreffen de materiële en personele inzet;
- er is geen overkoepelende welzijnsstichting of een lokaal steunpunt waar de eilander vrijwilligers voor inhoudelijke ondersteuning op kunnen terugvallen.

4. VISIE OP VRIJWILLIGERSWERK

4.1. Inleiding

Om concrete beleidsdoelstellingen te kunnen formuleren, is het goed een overkoepelende visie te ontwikkelen. Hierbij gaat het vooral om de volgende vragen:

- is vrijwilligerswerk typisch iets van de burgers zelf, waar de overheid van af moet blijven?
- is vrijwilligerswerk typisch iets van de burgers zelf, maar kan de gemeente vrijwilligersinitiatieven en -organisaties tot op zekere hoogte wel ondersteunen en faciliteren?
- verdient vrijwilligerswerk extra aandacht, wat we als gemeente moeten stimuleren?
- staat of valt vrijwilligerswerk met overheidssteun? Komt zonder overheidsbemoediging het bestaansrecht van het vrijwilligerswerk in het gedrang?

Aan de hand van beantwoording van deze vragen wordt de visie ontwikkeld.

4.2. Burger versus verantwoordelijkheid gemeente

Zoals gesteld kent onze gemeente een rijk geschakeerd verenigingsleven, dat drijft op de inzet van vrijwilligers. Wij onderschrijven het belang van het verenigingsleven en in het verlengde

hiervan de inzet van de vrijwilliger voor de leefbaarheid van het eiland. Initiatieven moeten echter van de burger c.q. het eilander verenigingsleven/Buren zelf komen. De gemeente kan wel ideeën aanreiken, waarbij het uiteindelijk aan vrijwilligers(organisaties) zelf is om te bepalen wat ze ermee doen. Daarvoor is het nodig dat een aantal voorzieningen en randvoorwaarden goed zijn geregeld: subsidies, accommodaties, verzekeringen en deskundigheidsbevordering. In overleg met de organisaties zelf - bijvoorbeeld tijdens de subsidiegesprekken - kan worden nagegaan hoe het vrijwilligersveld tegen de ondersteuning en randvoorwaarden aankijkt.

4.3 Extra aandacht vrijwilligerswerk?

Op Terschelling hebben de diverse instellingen en clubs niet aan de gemeente aangegeven al grote knelpunten te ondervinden. Wel hebben ze te maken met vergrijzing en kunnen jongeren maar moeilijk gemotiveerd worden vrijwilligerswerk te verrichten. Ook landelijke trends worden zichtbaar op Terschelling. Extra aandacht voor vrijwilligerswerk is dan ook zeker nodig. Juist omdat vrijwilligerswerk - het cement van de samenleving - met de komst van de Wmo nog belangrijker is geworden. In de zorgketen kan de vrijwilliger de mantelzorger ondersteunen, wat op termijn tot minder instroom in de professionele zorg kan leiden. Gedeeltelijk ligt hier ook een regionale taak binnen het verband van de Dienst SZW.

4.4. Is vrijwilligerswerk afhankelijk van overheidssteun?

Vrijwilligerswerk is zoals hiervoor uiteengezet, primair iets wat vanuit de burger c.q. de vrijwilligersorganisaties zelf komt. Wel past het de gemeente om het vrijwilligersbeleid steviger binnen de gemeentelijke organisatie te verankeren. Als uitgangspunt valt vrijwilligersbeleid onder de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Binnen de gemeentelijke organisatie is dat het team Samenlevingszaken.

Wie vrijwilligerswerk doet maakt vaak onkosten: reis- of oppaskosten, schrijfmateriaal, telefoontjes. De belastingdienst kent een regeling waarin een stichting of vereniging de vrijwilliger een onkostenvergoeding kan verstrekken (momenteel € 1.500 per jaar) zonder dat met bonnen aangetoond dient te worden dat het om werkelijk gemaakte kosten gaat.

4.5. Visie NW-gemeenten

De gemeenten in Noordwest Fryslân kiezen elk hun eigen rol en deze rol kan per gemeente verschillen. Er is in Noordwest Fryslân dus niet gekozen voor een eenduidig scenario. Veelal zal het gaan om een combinatie van een scenario waarin de gemeente zelf de vrijwillige inzet organiseert en waarin de nadruk ligt op preventie en het ondersteunen van de kwetsbare burgers, en een scenario waarin de burger en het particulier initiatief (familie, kerk, sportverenigingen, belangenclubs, patiëntenorganisaties) centraal staan. De gemeenten in Noordwest Fryslân kunnen er dus voor kiezen te faciliteren, te ondersteunen en initiatieven van groepen te verbinden. Dit betekent voor de gemeenten dat ze een aantal basisvoorwaarden creëren, die vervolgens goed aansluiten bij de wensen van de burgers zelf. Hierdoor kan een gemeente zowel regisseren als faciliteren.

4.6 Conclusie

- de gemeente kiest ten aanzien van vrijwilligerswerk vooral voor een faciliterende rol;

- daar waar mogelijk wil de gemeente nieuwe initiatieven ontwikkelen, passend binnen een faciliterende rol;
- de gemeente Terschelling is te klein voor een lokaal steunpunt vrijwilligerswerk;
- Werving en selectie van vrijwilligers zal toch vooral op het eiland zelf moeten plaatsvinden;
- Activiteiten als informatie & advies, deskundigheidsbevordering en maatschappelijke stages kunnen wellicht in samenspraak met het regionale steunpunt vrijwilligerswerk in Franeker worden opgepakt.

5. BELEIDSDOELSTELLINGEN

5.1. Doelstellingen 2008 - 2011

Algemene doelstelling

Doelstelling van het beleid in onze gemeente bestaat uit het creëren van een zodanig situatie, dat de eilander gemeenschap vrijwilligers weet te mobiliseren en vrijwilligersorganisaties daardoor in staat zijn een belangrijke bijdrage aan maatschappelijke doelen te blijven leveren.

Vraag- en aanbodgericht

Het vrijwilligerswerkbeleid is zowel aanbodgericht- als vraaggestuurd. Gezocht moet worden naar een goede balans tussen ondersteunen (vraaggericht) en stimuleren (aanbodgericht). Met het oog op onze visie - dat de gemeente vooral faciliterend is - zullen onze initiatieven vooral faciliterend zijn.

Verdere professionalisering vrijwilligers

Een vrijwilliger blijft primair een vrijwilliger. De complexere wordende samenleving kan in voorkomende gevallen wel eisen stellen aan de vrijwillige inzet, bijvoorbeeld ten aanzien van de naleving van wet- en regelgeving, aansprakelijkheid, professionaliteit e.d. Waar mogelijk zullen wij dan ook in samenwerking met het verenigingsleven bekijken hoe de deskundigheid van de vrijwilligers op het vereiste niveau gebracht en behouden kan worden.

5.2. Randvoorwaarden

Voor de beleidsmatige uitwerking van het vrijwilligersbeleid binnen de Wmo spelen de volgende aandachtspunten een belangrijke rol:

Integraal vrijwilligerswerkbeleid

Onze gemeente wil een beroep doen op de vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties om bij te dragen aan het realiseren van de Wmo-doelstellingen. Dat vraagt om een uitvoerbaar subsidiebeleid en tevens om een goede communicatie. De gemeente wil een aanspreekpunt zijn voor vrijwilligersorganisaties. Ze wil dit doen door ééns in de twee jaar met de gesubsidieerde clubs om tafel te gaan om voortgang en knelpunten te bespreken. Ook tussentijds dient altijd tijd vrijgemaakt te worden om vragen van clubs te kunnen beantwoorden.

Toegankelijkheid voorzieningen

Organisaties die met vrijwilligers werken, moeten rekening houden met een brede doelgroep. Ook mensen met een handicap moeten kunnen deelnemen aan activiteiten of zich vrijwillig kunnen inzetten. Welzijns- en sportaccommodaties moeten voldoen aan de algemene voorwaarden van toegankelijkheid. Daarnaast kan onze gemeente een rol spelen om de toegankelijkheid van welzijns- en sportaccommodaties te vergroten.

Cliënt- en burgerparticipatie

Gemeenten dienen burgers te betrekken bij beleidsontwikkeling. Dit betekent dat vrijwilligers c.q. vrijwilligersorganisaties aan tafel zitten bij de gemeente. Soms als aanbieder van diensten, soms als vrager van ondersteuning. Het is aan de gemeente om de juiste instrumenten in te zetten om op constructieve wijze vorm te geven aan deze participatie.

6. VOORGESTELDE MAATREGELEN

6.1. Maatregelen op gemeentelijk niveau

- **Regelmatige inventarisatie van knelpunten**
Hier wordt onder verstaan het in beeld krijgen van het reilen en zeilen van de vrijwillige inzet in onze gemeente. De (tweejaarlijkse) subsidie overleggen zijn een belangrijke informatiebron. Daarnaast kunnen via een gericht onderzoek bij het eilander verenigingsleven knelpunten worden geïnventariseerd. Dit is zinvol, omdat daardoor beter valt in te schatten wat het vrijwilligersveld nodig heeft. Ook wordt daardoor duidelijk waar kansen liggen voor bijvoorbeeld sociale activering. Verder zijn uiteraard een goed netwerk en nauwe contacten met de vrijwilligersorganisaties zelf belangrijk voor onze gemeente.

Belangrijk aandachtspunt is dat het eigen initiatief gestimuleerd (beloond) moet blijven. Wel moet in de gaten worden gehouden of verwachtingen van resultaten van vrijwilligerswerk niet onhaalbaar worden.

Een aandachtspunt is ook dat er tal van clubs zijn die zich inzetten voor het algemeen belang, maar waar de gemeente geen (subsidie)relatie mee heeft. De gemeente wil ook openstaan voor vragen vanuit deze clubs.

- **Nagaan beperking regelgeving**
Het moet vrijwilligersorganisaties niet moeilijker gemaakt worden dan nodig is. Daarom is het goed te kijken of de regelgeving voor vrijwilligersorganisaties vanuit de gemeente te vereenvoudigen is. Dit uiteraard in nauw overleg met die organisaties zelf. Wat hebben zij nodig om goed te kunnen blijven functioneren? Op welke punten behoeft de ondersteuning verbetering? Frequent contact met vrijwilligersorganisaties zorgt er niet alleen voor dat de gemeente op de hoogte blijft van hun wensen en behoeften, maar is ook een manier om als gemeente te tonen dat het vrijwilligersveld serieus wordt genomen en gewaardeerd. Ook kan gekeken worden naar een mogelijke, verdere vereenvoudiging van de voorwaarden voor het verkrijgen van bijvoorbeeld subsidies en vergunningen.
- **Verdere deskundigheidsbevordering**

Ook via het huidige aanbod volwasseneneducatie kan de gemeente bijscholing voor vrijwilligers aanbieden. De gemeente streeft ernaar de deskundigheid van de vrijwilligers te bevorderen door een op maat gesneden cursusaanbod te ontwikkelen. Initiatieven in deze kunnen bijvoorbeeld zijn een korte cursus voor de verkeersregelaars, cursussen sociale hygiëne, een cursus voor penningmeesters.

Probleem daarbij is de beoogde doelgroep daadwerkelijk te bereiken. Daartoe zal nauw overleg met instellingen worden gevoerd om beter in te kunnen spelen op de behoefte.

- **Stimuleren maatschappelijke stage**
Zoals gesteld wil de rijksoverheid maatschappelijke stages stimuleren. Ook in het regeerakkoord 2006 - 2010 is de maatschappelijke stage als instrument opgenomen. Om voor alle partijen maximaal rendement te halen uit de maatschappelijke stage moet voldoende tijd beschikbaar zijn voor voorbereiding en inbedding in het onderwijs (leerlingen en docenten) en in de uitvoering en evaluatie (organisaties). Van belang is daarbij de kwaliteit van stageplaatsen en begeleiding te waarborgen. Zowel scholen als vrijwilligersorganisaties moeten zich flexibel opstellen en grenzenverleggend durven denken.
- **Afstemming Wmo - WWB**
Afstemming tussen Wmo en WWB in het kader van sociale activering als het gaat om vrijwilligersbeleid vindt nog niet (stelselmatig) plaats. Afhankelijk van het benodigde functieprofiel voor vrijwilligers liggen hier naar verwachting zeker kansen. Wel moet worden gesteld dat deze doelgroep (veelal fase 3 en 4-cliënten) een stevige begeleiding nodig heeft en het best functioneert met duidelijke opdrachten. De kans dat een dergelijke maatregel in het kader van de sociale activering leidt tot een permanente uitstroom uit de WWB wordt overigens gering geacht. Wel kan de betreffende doelgroep ervaring opdoen, die hun positie ten opzichte van de arbeidsmarkt versterkt. Dit wordt verder uitgewerkt in regionaal verband (Dienst SZW).
- **Overige instrumenten**
Terschelling zelf is te klein voor het oprichten van een lokaal steunpunt voor vrijwilligers. In overleg met het eilander verenigingsleven zal worden nagegaan of aansluiting bij een regionaal vrijwilligerssteunpunt van toegevoegde waarde kan zijn. Het steunpunt dient organisaties te kunnen informeren over de meest relevante aspecten van wet- en regelgeving, alsmede professionele ondersteuning te bieden.

6.2. Maatregelen op regionaal niveau

De gemeente Terschelling gaat zoals boven aangegeven geen lokaal steunpunt instellen. De toegevoegde waarde hiervan achten wij gelet op de gemeentelijke schaal niet groot. Inkoop bij een regionaal vrijwilligerssteunpunt achten wij wel gewenst. Het uitwerken van regionale inzet is dan ook belangrijk. Het houdt in:

- Maak als gemeenten in taskforceverband (ambtelijke werkgroep Noordwest Fryslân) afspraken over het vereenvoudigen van regelgeving voor vrijwilligers, mantelzorgers en vrijwilligers.
- Maak als gemeenten in taskforceverband afspraken over beleidszaken waar vrijwilligersorganisaties mee te maken hebben door deze op elkaar af te stemmen, te versimpelen en toegankelijker te maken (zoals subsidiebeleid, accommodatiebeleid).

- Pak deskundigheidsbevordering regionaal op en voer dit lokaal uit.
- Betrek bestaande professionele en vrijwilligersorganisaties bij het uitvoeren en opzetten van deskundigheidsbevordering.

7. FINANCIËLE ASPECTEN

De in deze notitie voorgestelde maatregelen vergen geen grote uitgaven.

Via de rijksbijdrage volwasseneneducatie (de Wet educatie en beroepsonderwijs gaat per 2009 op in het participatiefonds) kan algemene bijscholing voor bijvoorbeeld het besturen van een instelling worden bekostigd. De gemeente ontvangt jaarlijks een budget van ongeveer € 38.000. Voorstel is hiervoor jaarlijks een bedrag van € 5.000 te reserveren voor scholing van vrijwilligers. Voor de gemeente verloopt dit budgettair neutraal.

De Algemene Hulpdienst ontvangt via de koepelstichting Onder Opper jaarlijks een beperkte subsidie (jaarprogramma Wmo, prestatieveld 1 sociale samenhang en leefbaarheid). Deze subsidie dient minimaal te worden gehandhaafd.

Voor het ondersteunen van vrijwilligersbeleid is onder prestatieveld 4 in het jaarprogramma Wmo een budget opgenomen van € 4.538. Dit budget kan worden ingezet voor deskundigheidsbevordering en/of voor werving en behoud van vrijwilligers. Voor de gemeente zijn hieraan geen extra kosten verbonden, dit is reeds gedekt.

Met het regionaal steunpunt vrijwilligerswerk in Franeker zal nog nader overleg mee worden gevoerd. De kosten van eventuele aansluiting bij het regionale steunpunt zullen worden gedekt via het jaarprogramma Wmo. In het jaarprogramma Wmo 2008 is een post nieuw beleid ad € 6.500 opgenomen.

Van de reeds beschikbare gelden wordt de volgende inzet voorgesteld:

• Bijscholing (Web/participatiefonds)	€ 5.000
• Aansluiting regionaal steunpunt vrijwilligerswerk	p.m.
• Budget vrijwilligerswerk (Wmo)	<u>- 4.538</u>
Totaal	€ 9.538

Bijlage I: definities.

Vrijwillige inzet.

Vrijwillige inzet slaat op alle verschillende manieren waarop burgers zich individueel of in georganiseerd verband, onbetaald en op eigen initiatief inzetten voor anderen.

Vrijwilligerswerk.

Onbetaalde en onverplichte inzet van burgers, die in georganiseerd verband met een zekere regelmaat plaatsvindt en waarbij sprake is van een maatschappelijke context.

Mantelzorg.

Zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt gegeven aan een hulpbehoevende, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie tussen de hulpverlener en de hulpbehoevende oudere, zieke of gehandicapte.

Mantelzorger.

Een mantelzorger is iemand die meer dan 8 uur per week mantelzorg/hulp verleent en dit langer dan drie maanden achtereen.

Zorgvrager.

Burger die zorg ontvangt van een mantelzorger of een vrijwilliger gedurende 8 uur per week of meer en deze zorg langer duurt dan 3 maanden.

Vrijwilligerswerkbeleid.

Overheidsbeleid, gericht op facilitering, versterking/ondersteuning van lokale vrijwilligersorganisaties.

Vrijwilligersbeleid.

Beleid van besturen van vrijwilligersorganisaties om de inzet van hun medewerkers te optimaliseren.

Taskforce

Ambtelijke werkgroep in regio Noordwest, die zich bezig houdt met invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in de 8 gemeenten in regio Noordwest.